

РОЛЬ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Гаврилюк Оксана Володимирівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародної економіки

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Унгурян Крістіна Миколаївна

здобувач ОР «Магістр»

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Глобалізація має двоїстий вплив на сучасні проблеми світогосподарського розвитку, з одного боку, прискорюючи їх поширення, з іншого боку, – об'єднуючи країни для їх спільного вирішення. Трансформація продовольчої проблеми у продовольчу безпеку набула глобального, транснаціонального статусу внаслідок синхронної дії комплексу взаємопов'язаних факторів, а її ідентифікація виявляє глобальну асиметрію її вирішення. Як зазначає міністр економіки України Ю. Свириденко, «глобальна продовольча безпека та подолання голоду мають бути пріоритетами для світу, а функціонування глобальної продовольчої системи – захищеним від впливів криз та конфліктів» [1]. Тому у забезпеченні світової продовольчої безпеки важливого значення набувають питання управління нею як на національному, так і на глобальному рівні.

До війни Україна відігравала вагомий роль на світовому аграрному ринку. Якщо 20 років тому за рахунок експорту українського зерна була можливість нагодувати 40 млн. осіб, то сьогодні – понад 400 млн. осіб. І навіть у 2022 р., під час повномасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією проти нашої держави, вітчизняний аграрний сектор показав велику стійкість та адаптивність. Україна залишалася лідером з експорту насіння соняшнику та соняшникового шроту (перші позиції), соняшnikової олії (друга позиція), була третім найбільшим світовим експортером насіння ріпаку, четвертим – кукурудзи та волоських горіхів. Тобто, сьогодні український агросектор є визнаним у світі брендом. Зауважимо, що за майже два роки війни Європейський Союз як надійний партнер України сприяв забезпеченню глобальної продовольчої безпеки: протягом березня 2022 р. – листопада 2023 р. «шляхами солідарності» між Україною та ЄС з України було вивезено 60 млн. т зернових, олійних культур, інших продуктів, що принесло майже 38 млрд. євро доходу українським фермерам і підприємствам. Також, завдяки укладеній в липні 2022 р. «Чорноморській Зерновій

ініціативі», ініціативі Grain from Ukraine наша держава продовжує виконувати свої зобов'язання та є гарантом забезпечення продовольчої безпеки для країн Близького Сходу, Північної Африки та Південно-Східної Азії, а відновлення експорту сприяло зниженню світових цін на пшеницю, кукурудзу, олійні та кормові культури, соняшникову олію, тобто позитивним чином впливало на світову продовольчу безпеку.

Разом з цим, Україні слід попрацювати і над внутрішніми проблемами забезпечення продовольчої безпеки, на це вказують результати Індексу глобальної продовольчої безпеки 2022 (Global Food Security Index) [2] для нашої країни. Моніторинг чотирьох складових Індексу показує, що за показниками економічної доступності Україна посіла останню позицію серед європейських країн, так само, як і за групою індикаторів фізичної доступності/наявності продовольства, а найгірша ситуація спостерігалась за критеріями сталості та адаптивності (94-е місце у глобальному рейтингу) [2].

Амбітна «Стратегія розвитку агропромислового комплексу» на наступні 10 років була презентована Міністерством аграрної політики України під час конференції з питань відновлення України (URC 2023) у червні 2023 р. в Лондоні [3]. В ній зазначено, що враховуючи чотири глобальні світогосподарські тенденції (загострення проблеми продовольчої безпеки у світі, зміну клімату, підвищення попиту на продукти харчування і зміну структури споживання, а також автоматизацію та цифровізацію процесів в аграрному секторі), протягом 10 наступних років наша держава зможе «...забезпечувати 600 млн. людей на планеті харчовими продуктами, розвивати політику імпортозаміщення і до 90% споживати власну агропродукцію, підвищити конкуренцію в секторі переробки і, відповідно, переробляти 50% врожаю, розвивати ринок біометану, здобути інвестиційний портфель у 57 млрд. дол. США» [4]. Очевидно, що такі перспективи залежатимуть і від паралельного розвитку інших секторів вітчизняної економіки.

Аналогічну позицію має і президент Української аграрної конфедерації Л. Козаченко, який вважає, що Україна після війни може стати третьою у світі (після США та Нідерландів) країною-експортером сільськогосподарської та харчової продукції. Фахівець відзначає, що «Експорт продукції сільського господарства та продукції харчової промисловості приніс Україні у 2021 році 27,7 млрд. дол. США (40,7% від всього українського експорту). Але якби ми всю свою сировину переробляли й експортували вже готові продукти, то ця сума могла б зрости до понад 100 млрд. дол. США» [5]. Наприклад, лише з однієї агрокультури (кукурудзи), можливо виготовити мінімум 15-20 видів продукції із високою доданою вартістю. Інший приклад: у 2020 р. Україною було експортовано фуражної пшениці на 1 млрд. дол. США. Якщо б цей обсяг фуражного зерна було перероблено в

моногідрати глюкози, фруктози, лимонної кислоти, ми б отримали більше 3 млрд. дол. США валютної виручки.

Отже, Україна має великий потенціал запровадження в аграрному секторі нових проєктів з переробки і це свого роду «вікно можливостей» для того, щоб кардинально змінити місце країни у світовій економіці. Для цього наша держава має здобути перемогу у війні та мати в обробітку всі 32 млн. га землі. Враховуючи, що виробнича база багатьох галузей вітчизняної промисловості зазнала величезних втрат, і на її відбудову знадобиться багато часу, вітчизняний агропромисловий сектор може стати одним з тих драйверів, які сприятимуть якнайшвидшому відновленню економіки України після війни.

Для забезпечення стабільного функціонування аграрного сектору та його післявоєнного відновлення варто здійснювати такі кроки: проводити оцінку збитків та втрат, а також потреб для відновлення; заходи з відновлення пошкодженої інфраструктури, виробництва сільськогосподарських культур, підтримки фермерів та сільських громад; заходи з розмінування та рекультивації забруднених сільськогосподарських земель; забезпечення безпеки інфраструктури; заходи з оптимізації постачання та створення диверсифікованої системи логістики, ефективного транспортування та розподілу сільськогосподарської продукції до населення та ринків; посилення міжнародної співпраці з міжнародними організаціями, іншими країнами задля отримання, розширення фінансової та технічної підтримки, грантових програм; інвестувати у наукові дослідження та упроваджувати інноваційний підхід до розвитку агропромислового сектора.

Список використаних джерел:

1. Саміт з питань реалізації формули миру Президента України Володимира Зеленського: Юлія Свириденко представила конкретні кроки до досягнення продовольчої безпеки. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ef5e1b9f-c22a-4d5b-91fa-f073475a8eed&title=SamitZPitanRealizatsii>
2. Global Food Security Index 2022. Exploring challenges and developing solutions for food security across 113 countries. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index>
3. Презентація «Стратегія розвитку агропромислового комплексу»: Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/investoram/strategiya-rozvitku-agropromislovogo-kompleksu>
4. Названо цілі АПК України у період післявоєнного відновлення. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/nazvano-cili-apk-ukrajini-u-period-pislyavoyennogo-vidnovlennya>
5. Україна після закінчення війни має стати лідером у галузях сільського господарства та харчової промисловості – Леонід Козаченко. URL: <http://agroconf.org/content/ukrayina-pislya-zakinchennya-viyni-maie-stati-liderom-u-galuzuiah-silskogo-gospodarstva-ta>